

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Інститут філології**

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ФАХУ
ОС «МАГІСТР»
ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА ТА
АНГЛІЙСЬКА МОВА: ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ»**

Автори: к.філол.н., проф. Жлуктенко Н.Ю.
к.філол.н., доц. Любарець Н.О.

**затверджено Вченою радою Інституту філології
протокол №7 від «28» лютого 2017 р.**

Київ - 2017

Структура іспиту з фаху

Іспит з фаху складається із тестових завдань закритого типу (70), що включають питання з:

- основ літературознавчого аналізу;
- історії західноєвропейської літератури доби Середньовіччя;
- історії західноєвропейської літератури доби Відродження;
- історії західноєвропейської літератури XVII століття;
- історії літератури Західної Європи та Америки XVIII століття;
- історії літератури Західної Європи та Америки XIX століття;
- новітньої історії літератури Західної Європи та Америки (XX століття).

Розрахунок балів відбувається відповідно до типу тестових завдань, а саме:

1) за виконання тестового завдання з вибором однієї правильної відповіді (№1-58) абітурієнт може отримати 0 або 2 бали: 2 бали, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або зазначено більше однієї відповіді, або відповіді не надано;

2) за виконання тестового завдання на встановлення відповідності (логічні пари) (№59-64) нараховується 0, 2, 4, 6 або 8 балів: по 2 бали за кожен правильно встановлену відповідність (логічну пару); 0 балів, якщо не вказано жодної правильної логічної пари або відповіді на завдання не надано;

3) за виконання тестового завдання на встановлення правильної послідовності (№65-70) учасник може отримати 0, 2, 4 або 6 балів: 6 балів, якщо правильно вказано послідовність усіх подій; 4 бали, якщо правильно вказано першу та останню подію; 2 бали, якщо правильно вказано або першу, або останню подію; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.

Загальна кількість балів – 200.

Час виконання завдання – 90 хвилин.

Іспит проводиться з метою перевірки теоретичних знань та визначення рівня сформованості літературознавчої компетентності абітурієнтів за програмами з курсів «Вступ до літературознавства» та «Історія зарубіжної літератури» ОР «Бакалавр».

Абітурієнт повинен знати:

- основні типологічні характеристики історичного розвитку західноєвропейської літератури та літератури Америк від Середніх віків до кінця ХХ століття;
- особливості картини світу, образного мислення, естетики та етики, притаманних етапам зарубіжної літератури в синхронії та діахронії та їхні прояви в художніх текстах;
- систему художніх напрямів, течій та літературних жанрів літератури Західної Європи та Америки;
- яскраві зразки народно-поетичної творчості Середніх віків та творчості провідних представників літератури Західної Європи та Америк від Середніх віків до кінця ХХ століття¹;
- особливості рецепції доробку окремих авторів у світовому та українському контексті (переклади, дослідження).

Абітурієнт повинен вміти:

- визначати місце кожного напрямку західноєвропейської літератури (Середньовіччя, Відродження, бароко, класицизм, Просвітництво, романтизм, реалізм, натуралізм, символізм, імпресіонізм, неоромантизм, авангард, модернізм, експресіонізм, екзистенціалізм, постмодернізм) у загальному літературному континуумі;
- визначати роль національних літератур у формуванні світового літературного процесу на певному етапі його розвитку;
- характеризувати основні етапи розвитку національних літератур означеного періоду;
- розкривати особливості проблематики та художню специфіку творів означеного періоду;

¹ Список літературних творів зазначено нижче.

- розкривати взаємозв'язки між розвитком філософської думки та літературної практики відповідних періодів;
- аналізувати, порівнювати та розкривати особливості проблематики та мотивів художніх творів означеного періоду.

Художня література як мистецтво слова. Літературний процес. Література як вид мистецтва, її місце у системі мистецтв. Етапи світового літературного процесу, їх характеристика. Основні віхи історико-літературного процесу і їхні представники. Родо-жанрова система літератури окремих періодів її розвитку. Концепція художнього напрямку, художньої течії і школи, їх рух в літературі нового часу. Композиційні і сюжетотворчі прийоми. Різновиди комічного. Тропи, їхні різновиди і функціонування у художній мові. Основи теорії віршування. Різновиди художніх образів. Стиль епохи та індивідуальний стиль письменника.

Середньовічна література. Середні віки як культурно-історична доба. Її хронологічні межі та специфічні ознаки в історії європейських літератур. Символіко-алегоричний лад середньовічного художнього мислення, роль християнства у європейському середньовіччі. Основні жанри середньовічної літератури на Заході. Героїчний епос європейського середньовіччя. Лицарський роман та етапи його розвитку. Лицарський роман – витоки, визначення терміну, цикли.

Література доби Відродження. Епоха Відродження, її географічні та хронологічні межі. Поняття Відродження і ренесансу. Роль античного спадку. Зв'язок з культурою високого середньовіччя. Ренесансний гуманізм, його вплив на літературу. Антропоцентризм. Концепція людини і світу у ренесансі. Поява нових стилів і жанрів. Жанр сонету у Петрарки. Образ ліричного героя сонетів, його ренесансний зміст. Ренесансна новела. Роман. Драматургія доби Відродження. Представники літератури Ренесансу.

Бароко як основний художній напрям у західноєвропейській літературі і мистецтві XVII ст. Світоглядні витоки і риси стилю бароко. Концепція людини і світу. Представники літератури бароко. Європейське та

українське бароко. Барокова драматургія. Символи і метафори у барокових художніх творах.

Класицизм. Класицизм як художній напрям XVII ст. Його естетика і поетика. Трактат Н. Буало «Поетичне мистецтво» як класицистична поетика. Високі на низькі жанри класицизму. Французький театр та драматургія класицизму. Представники літератури класицизму. Античні джерела літератури класицизму. Особливості конфлікту класицистичних трагедій. Комедіографія класицизму.

Література доби Просвітництва. Просвітництво як ідейний рух XVIII ст. Раціоцентризм просвітників. Концепція людини. Просвітництво і література. Основні художні напрями і жанри у літературі XVIII ст. Представники епохи Просвітництва, їхній внесок у літературу. «Література факту» та художня література. Просвітницький роман. Жанрова специфіка, особливості поетики. Просвітницька концепція людини. Жанр «робінзонади» у подальшому розвитку літературного процесу. Філософська повість. Просвітницька драматургія. Жанр драми. Штюрмерство. Сентименталізм. Епістолярний роман. Ваймарський класицизм.

Особливості **романтизму** як художнього напрямку, його витоки та естетичні принципи. Специфіка романтичного світосприйняття. Художні відкриття літератури романтизму. Універсальна, народно-фольклорна, байронічна, гротескно-фантастична, вальтерскоттівська течія романтизму та їхні представники. Романтичний герой. Романтичне двосвіття. Романтичний гротеск і фантастика. Ліризація художньої літератури романтизму. Ліро-епічна та драматична поема. Історичний роман. Принцип історизму. Романтична новела. Психологічна новела. Інтелектуальна новела.

Реалізм XIX ст., його світоглядне й естетичне підґрунтя, художня система і динаміка її розвитку. Зв'язок реалізму із розвитком природничих наук. Національні варіанти реалістичної літератури. Взаємодія романтизму і реалізму у 1-й пол. XIX ст. Домінування жанру роману. Соціальні та соціально-психологічні романи. Основні представники реалізму XIX ст. Жанр соціально-психологічного роману.

Літературно-художній процес кінця XIX ст. Строкатість естетичних виявів літературного буття Європи та США з середини XIX століття до межі XIX–XX століть. **Натуралізм** і його провідні принципи, зв'язок з реалізмом. **Декаданс.** Новації у ліриці. Порушення традиційних канонів віршування, звернення до верлібру. **Символізм** як художній напрям останньої третини XIX – початку XX ст. Світоглядні та естетичні засади символізму. Символізм у французькій поезії. Специфіка і функція образу-символу (спонтанність з'яви, непроясненість і багатозначність, «підказування» смислів і простір для відгадування). Сугестія (навіювання). Зменшення питомої ваги інформаційно-розповідної функції поетичної мови у віршах символістів і активізація функції сугестивної. **Імпресіонізм.** **Неоромантизм.** Ранньо-модерністські тенденції у літературі кінця XIX століття. Аналітична драма. Нова драма.

Література XX ст. Авангардизм початку XX ст., його естетико-художня спорідненість з модернізмом і специфічні риси. Широкий спектр художніх програм, прагнень, нових літературних течій: **футуризм, кубізм, дадаїзм, експресіонізм, сюрреалізм,** тощо.

Розвиток **модернізму** в літературі XX століття. Зміна світоглядних та естетичних засад творчості. Модернізм як найпослідовніше втілення естетико-художнього перевороту XX ст. Кардинальні зрушення у світогляді, філософсько-науковому мисленні, формі та змісті творів. Прагнення до витворення нової «художньої мови», адекватної ментальності XX ст. Існування модерністських течій, жанрів, оповідних технік. Потік асоціацій та потік свідомості. Взаємодія різних художніх напрямів, течій, родів, жанрів, тенденцій, стилів у літературі XX століття. Інтелектуальна проза XX століття. Новий психологічний роман. Розвиток жанру новели. «Епічний театр». **Екзистенціалізм.** Метафізика абсурду й етика трагічного стоїцизму. Театр абсурду.

Постмодернізм: світовідчуття та естетика. Представники літератури постмодернізму.

Літературні твори

«Пісня про Роланда».

«Пісня про Нібелунгів».

«Роман про Трістана та Ізольду».

Данте Аліґ'єрі. «Божественна комедія» (частина «Пекло»).

Франческо Петрарка. Із «Книги пісень» («Канцоньєре»): «Благословенні місяць, день і рік...», «Як не любов, то що ж це бути може...», «Щасливі квіти й благовісні трави...», «Де погляд ніжний, де чарівний вид...», «Ні зоряних небес мандрівні хори».

Джованні Боккаччо. «Декамерон».

Франсуа Рабле. «Гаргантюа і Пантагрюель» (1 і 2 книга).

Мігель де Сервантес Сааведра. «Дон Кіхот» (книга 1: розд. 1—27, книга 2: розд. 42—53).

Вільям Шекспір. Із сонетів: №20, №55, №66, №81, №90, №116, №121, №130. «Сон літньої ночі». «Приборкання норовливої». «Ромео і Джульєтта». «Гамлет». «Король Лір». «Буря».

Педро Кальдерон де ла Барка. «Життя – це сон».

П'єр Корнель. «Сід».

Жан Расін. «Андромаха». «Федра».

Мольєр. «Тартюф». «Дон Жуан».

Даніель Дефо. «Робінзон Крузо».

Джонатан Свіфт. «Мандри Гуллівера».

Вольтер. «Кандід, або Оптимізм».

Дені Дідро. «Черниця».

Шиллер. «До радості». «Рукавичка». «Розбійники».

Йоганн Вольфганг Гете. «Вільшаний король». «Учень чаклуна». «Страждання молодого Вертера». «Фауст» (I частина), останній монолог Фауста (II частина).

Ернст Теодор Амадей Гофман. «Дон Жуан». «Золотий горнець». «Піщана людина».

Генріх Гейне. З «Книги пісень»: «Чому троянди немов неживі», «Коли розлучаються двоє», «Не знаю, що стало зо мною...», «Хотів би я в слово єдине...». З «Романцero»: «Валькірії».

Семюел Тейлор Колрідж. «Поема про старого мореплавця».

Джордж Ноел Гордон Байрон. «Паломництво Чайльд Гарольда» (1 та 2 пісні). «Мазепа». «Гяур». «Манфред».

Вальтер Скотт. «Айвенго».

Віктор Гюго. «Собор Паризької Богоматері».

Натаніель Готорн. «Червона літера».

Едгар Алан По. «Крук». «Падіння дому Ашерів». «Провалля і маятник». «Вбивство на вулиці Морг». «Золотий жук».

Волт Вітмен. Зі збірки «Листя трави»: «Пісня про себе».

Стендаль. «Червоне і чорне».

Оноре де Бальзак. «Батечко Горіо».

Чарлз Діккенс. «Великі сподівання».

Шарлотта Бронте. «Джен Ейр».

Емілі Бронте. «Грозовий перевал».

Гюстав Флобер. «Пані Боварі».

Еміль Золя. «Кар'єра Ругонів».

Шарль Бодлер. Зі збірки «Квіти зла»: «Альбатрос», «Відповідності», «Вечорова гармонія».

Поль Верлен. «Так тихо серце плаче», «Поетичне мистецтво».

Артюр Рембо. «Відчуття», «П'яний корабель». «Голосівки».

Оскар Уайльд. «Портрет Доріана Грея».

Редьярд Кіплінг. «Балада про Схід та Захід». «Якщо...».

Джозеф Конрад. «Тайфун».

Генрі Джеймс. «Поворот гвинта».

Генрік Ібсен. «Ляльковий дім».

Бернард Шоу. «Пігмаліон».

Марсель Пруст. «На сторону Свана».

Райнер Марія Рільке. «Орфей, Еврідіка, Гермес», «Ось дерево звелось...».

Гійом Аполлінер. «Лорелея», «Міст Мірабо», «Зарізана голубка й водограй». «Зона».

Федеріко Гарсія Лорка. «Балада про чорну тугу», «Гітара», «Газела про темну смерть», «Касида про сон під зорями».

Девід Герберт Лоуренс. «Коханець леді Чаттерлі».

Вірджинія Вулф. «Місіс Делловей».

Джеймс Джойс. «Портрет митця замолоду».

Томас Манн. «Трістан». «Смерть у Венеції».

Герман Гессе. «Степовий вовк».

Франц Кафка. «Перевтілення». «Процес».

Бертольт Брехт. «Матінка Кураж та її діти».

Томас Стірнз Еліот. «Любовна пісня Альфреда Пруфрока». «Безплідна земля».

Френсіс Скотт Фіцджеральд. «Великий Гетсбі».

Ернст Міллер Хемінгуей. «І сходить сонце». «Старий і море».

Вільям Фолкнер. «Галас і шаленство».

Жан Поль Сартр. «Мур».

Альбер Камю. «Сторонній».

Семюель Беккет. «Чекаючи на Годо».

Вільям Голдінг. «Володар мух».

Джон Фаулз. «Колекціонер».

Томас Пінчон. «Ентропія».

Кен Кізі. «Летіла зозуля над своїм гніздом».

Габріель Гарсія Маркес. «Сто років самотності».

Патрік Зюскінд. «Парфуми».

Рекомендована література

Підручники, хрестоматії, словники

1. Бовсунівська Т.В. Теорія літературних жанрів: Жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману. К., 2009.
2. Введение в литературоведение. Литературное произведение. Основные понятия и термины./ Под ред. Л.В.Чернец. – М, 1999 (і наступні видання 2000; 2003).
3. Вступ до літературознавства. Хрестоматія. / Упоряд. Н.І. Бернадська. – К., 1995.
4. Галич О.А. Вступ до літературознавства. Луганськ, 2010.
5. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. К., 2001.
6. Дудова Л.В., Михальская Н.П., Трыков В.П. Модернизм в зарубежной литературе. – М., 2001.
7. Зарубежная литература Средних веков. Немецкая, испанская, итальянская, английская, чешская, польская, сербская литературы / Сост. Пуришев Б.И. – М., 1974.
8. Зинченко В.Г., Зусман В.Г., Кирнозе З.И. Методы изучения литературы. Системный подход. – Учеб. пособие. М., 2002.
9. История западноевропейской литературы. Средние века и Возрождение / М.П. Алексеев, В.М. Жирмунский, С.С. Мокульский, А.А. Смирнов. – М., 1999.
10. История зарубежной литературы XVII века / Под ред. Плавскина З.И. – М., 1987.
11. История зарубежной литературы XVIII века / Под ред. Сидорченко Л.В. – М., 2001.
12. История зарубежной литературы XIX века / Под. ред. Дмитриева А.С., Соловьевой Н.А., Петровой Е.А. – М., 2000.
13. История зарубежной литературы XX века / Под. ред. Андреева Л.Г. – М., 2000.

- 14.История зарубежной литературы XIX века / Под. ред. Соловьевой Н.А. – М., 2007.
- 15.Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці, 2001.
- 16.Литературная энциклопедия терминов и понятий / Гл. ред. Николюкин А.Н. – М., 2001.
- 17.Література західноєвропейського середньовіччя / під ред. Висоцької Н.О. – Вінниця, 2003.
- 18.Літературознавство. Словник основних понять / Пер. з нім. – Тернопіль, 2008.
- 19.Мегела І.П. Зарубіжна література XVII-XVIII століть. – К., 2010.
- 20.Мегела І.П. Література європейського Просвітництва. – К., 2011.
- 21.Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна літератури XIX сторіччя. Доба романтизму. – К., 1997.
- 22.Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. – К., 2003.
- 23.Шалагінов Б. Романтичний словник: До історії понять і термінів раннього німецького романтизму. – К., 2010.
- 24.Шалагінов Б.Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX століття: історико-естетичний нарис. – К., 2004.
- 25.Шаповалова М.С., Рубанова Г.Л., Моторний В.А. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження. – Львів, 1993.

Додаткова довідкова та наукова література

1. Андреев Л.Г. Импрессионизм. – М., 1980.
2. Андреев Л.Г. Марсель Пруст. – М., 1968.
3. Аникст А.А. Гете и «Фауст». – М., 1983.
4. Аникст А. Творчество Шекспира. – М., 1963.
5. Балашова Т.В. Французская поэзия XX века. – М., 1982.
6. Бандровська О.Т. Модернізм між минулим і майбутнім: антропологічний дискурс англійського роману. – Львів, 2014.

7. Бахтин М.М. Творчество Франсуа Рабле и культура средневековья и Ренессанса. – М., 1990.
8. Блум Г. Західний канон. – К., 2007.
9. Большаков В.П. Корнель. – М., 2001.
10. Бояджиєв Г.Н. Вечно прекрасный театр эпохи Возрождения. – Л., 1973.
11. Бредбері М. Британський роман нового часу. – К., 2011.
12. Виппер Ю. Драматургія Расіна. – М., 1980.
13. Виппер Ю.Б. Творческие судьбы и история (О западноевропейских литературах XVI – первой половины XIX века). – М., 1990.
14. Гиждеу С. Лирика Генриха Гейне. – М., 1983.
15. Гончаренко Э.П. Творчество Джойса и модернизм 1900-1930 гг. – Днепропетровск, 2000.
16. Денисова Тамара. Історія американської літератури XX ст. – К., 2012.
17. Жирмунский В.М. Немецкий романтизм и современная мистика. – СПб., 1996.
18. Жлуктенко Н.Ю. Английский психологический роман XX в. – К., 1987.
19. Забабурова Н.В. Стендаль и проблемы психологического анализа. – Ростов-на-Дону, 1982.
20. Зарубежная литература второго тысячелетия. 1000-2000 / Под ред. Андреева Л.Г. – М., 1996.
21. Затонский Д.В. Европейский реализм XIX века: Линии и лики. – К., 1984.
22. Затонский Д. Искусство романа и XX век. – М., 1973.
23. Затонский Д. Франц Кафка и проблемы модернизма. – М., 1972.
24. Каралашвили Р. Мир романа Германа Гессе. – Тбилиси, 1984.
25. Качуровський, І. Генерика і архітектоніка. – К., 2005.
26. Література Англії XX ст. / Під ред. Шахової К.О. – К., 1993.
27. Литературные манифесты западноевропейских романтиков. – М., 1980.
28. Маценка С. Партитура роману : Монографія. – Львів, 2014.
29. Мелетинский Е.М. Средневековый роман. Происхождение и классические формы. – М., 1983.

30. Мірошніченко Л. Проекція скептицизму в сучасному британському романі: генеза, традиція, поетика : Монографія. – К., 2015.
31. Муравьев В. Путешествие с Гулливером. – М., 1986.
32. Набоков В. Лекции по зарубежной литературе. – СПб., 2010.
33. Называть вещи своими именами. Программные выступления мастеров западно-европейской литературы XX в. – М., 1986.
34. Наливайко Д.С. Искусство: направления, течения, стили. – К., 1981.
35. Обломиевский Д. Французский символизм. – М., 1973.
36. Ортега-и-Гассет Х. Размышления о «Дон Кихоте» / Х. Ортега-и-Гассет // Эстетика. Философия культуры. – М., 1991.
37. Павличко С. Зарубіжна література. Дослідження та критичні статті. – К., 2001.
38. Павличко С. Лабіринти мислення. Інтелектуальний роман сучасної Великобританії. – К., 1993.
39. Пахсарьян Н.Т. История зарубежной литературы XVII-XVIII веков. – М., 1996.
40. Пинский Л. Шекспир. Основные начала драматургии. – М., 1971.
41. Пинский Л.Е. Магистральный сюжет. – М., 1989.
42. Писатели Англии о литературе. Сб. статей. – М., 1982.
43. Писатели США о литературе. Сб. статей. В 2-х тт. Т.2. – М., 1982.
44. Пригодій С.М. Генрі Джеймс. Еволюція творчості. – К., 1992.
45. Пригодій С.М. Літературний імпресіонізм в Україні та США. – К., 1998.
46. Пронкевич О. «Дон Кіхот»: роман – міф – товар. – К., 2012.
47. Сенчук І. Ірландський модернізм кінця XIX – першої половини XX ст.. Вільям Батлер Єйтс і Джеймс Джойс. – Львів, 2011.
48. Соколянський М.Г. Западноевропейський роман епохи Просвіщення. – К., 1983.
49. Соловьева Н.А. У истоков английского романтизма. – М., 1988.
50. Стріха М. Данте й українська література. Досвід рецепції на тлі «запізнілого націєтворення». – К., 2003.
51. Хлодовский Р.И. Декамерон: поэтика и стиль. – М., 1982.

- 52.Хлодовский Р.И. Франческо Петрарка. – М., 1974.
- 53.Шалагінов Б.Б. «Фауст» Й.В. Гете: Містерія. Міф. Утопія. – К.: 2002.
- 54.Шалагінов Б.Б. Шлях Гете: Життя. Філософія. Творчість. – Харків, 2003.
- 55.Шахова К. П'ять німецьких лауреатів нобелівської премії з літератури. – К., 2001.
- 56.Эко Умберто. Пять эссе на темы этики. – М., 2012.